1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ
І СЛУЖБИ СВОЄМУ
НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ
"SVOBODA", 81-83 GRAND ST.
JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел.: з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-0337

РІК LXX. — Ч. 164. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 29-го СЕРПНЯ 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 29, 1963 No. 164. VOL. LXX.

СЕНАТ ЗАБОРОНЯЄ СТРАЙК НА ЗАЛІЗНИЦЯХ

Вашингтон. — 27 і 28-го серпня Конґрес працював в тому напрямку, щоб не допустити до страйку на залізницях, який мав би початися зараз після півночі з середи на четвер. Страйк мав би обхопити всі залізничі лінії, і це було б великим ударом по економіці ЗДА. 27-го серпня Сенат більшістю 90-ох голосів до 2-ох прийняв законопроєкт, згідно з яким дві найголовніші справи в спорі залізничників із власниками залізничних компаній мала б вирішити Комісія Арбітрів, рішення якої було б обов'язковим для обидвох сторін. Рішення Сенату мусить бути ще ухвалене в Палаті Репрезентантів, а після того його мусить підписати президент Кеннеді. Тоді власники залізниць не будуть вводити в життя нового реґуляміну праці, як це вони плянують, і внаслідок того не буде загального страйку на залізницях. Згідно з рішенням Сенату Комісія Арбітрів мала б зайнятися тільки справою затруднення 32 000 залізничих палячів та числом залізничих бриґад, які обслуговують поїзди. Страйк мав би бути заборонений на 180 днів. Під час того мали б бути розв'язані всі справи, які є предметом спору між робітниками та залізничними компаніями. Коли б не могли розв'язати спірних проблем самі заінтересовані сторони, то і їх мала б вирішувати Комісія Арбітрів. До цієї Комісії мали б входити по два представники від робітників і працедавців, та 3 члени від громадянства. Представники робітників робітників і залізниць мають до п'ятьох днів вибрати трьох невтральних членів Комісії Посередників, а як вони не зможуть цього зробити, тоді до п'ятьох дальших днів мав би найменувати їх Президент. Палата Репрезентантів мала рішити справу можливого страйку на залізницях в середу 28-го серпня, щоб Президент міг підписати ухвалений закон, який мав би почати діяти вже від півночі 29-го серпня. Сенат проєктував, щоб залізниці відклали на пізніше реченець нового реґуляміну праці, але представник власників залізниць Дж. Е. Вулф заявив, що залізниці вже раз були погодилися на одномісячне відкладення, і з того скористали робітничі організації, а Конґрес не поспішився діяти так, щоб до 28-го серпня був готовий закон про розв'язку спору на залізницях. Справу страйку вирішує Конґрес.

ЗДА поширюють підземні атомові вибухи

Вашингтон. — Заступник секретаря оборони Росвелл Ґілпатрик вислав до Сенатської Комісії Збройних Сил 10-сторінкового листа, в якому повідомляє, що президент Кеннеді зарядив значно поширити і збільшити пробні атомові вибухи під землею тому, щоб забезпечитися на всякий випадок у зв'язку з договором про обмеження атомових пробних експльозій в повітрі, на землі і під водою. Підземні пробні експльозії дозволяють ЗДА робити досліди з новими атомовими родами зброї, хоч і меншого калібру, ніж ті, які випробовуються в повітрі. Голова Об'єднаних Шефів Штабу генерал Максвелл Д. Тейлор написав до цієї самої Комісії, що зарядження Президента скріплюють безпеку ЗДА і значно зменшують той риск, який міг би виникнути з підписаним договором в справі припинення пробних вибухів. Ґілпатрик у згаданому листі обіцяє ще й інші засоби, щоб збільшити безпеку ЗДА: 1) Збільшити працю розвідки та поліпшити виявлювання атомових експльозій; 2) Бути готовим кожної хвилі відновити пробні експльозії в повітрі до двох місяців після того, якби зайшла така потреба; 3) Дати можливість науковцям продовжувати працю в лябораторіях, які займаються продукцією нової зброї. Подробиці пробних атомових вибухів під землею дістав голова Сенатської Комісії Збройних Сил сен. демократ з Джорджії Ричард Б. Рассел.

Айзенгавер плянує відіграти важливу ролю в 1964-му році

Вашингтон. — З найближчих кіл колишнього президента Д. Д. Айзенгавера повідомляють, що Айзенгавер плянує грати велику ролю у найменуванні республіканського кандидата на президента в найближчому році. Говорять, що Айзенгавер зобов'язав своїх найближчих співробітників затримати в секреті його плян на 1964-ий рік. Але преса вже пише про те, що Айзенгавер плянує, щоб республіканці наіменували на свого кандидата якогось „поміркованого" політика. З того самого невідомого джерела преса повідомляє, що колишній президент має запросити до Ґеттсбурґу, Па., на свою фарму майбутніх делеґатів на Номінаційну Конвенцію і там їм висловити свою думку, що ані надто правий, ані надто лівий республіканець не має вигляду перемогти президента Кеннеді. Айзенгавер мав розмовляти зі своїми найближчими помічниками приятелями в тому дусі, що ані сенатор Беррі Голдвотер, ані губернатор Нелсон А. Рокефеллер не мають вигляду на перемогу, коли б хто із них кандидував в 1964-му році. Айзенгавер публічно назвав між можливими республіканськими кандидатами і Голдвотера і Рокефеллера, але між своїми приятелями мав заявити, що якийсь інший кандидат міг би перемогти теперішнього Президента. Деякі приятелі підсувають кандидатуру брата колишнього президента д-ра Мілтона Айзенгавера, але Айк давно заявився проти „династії". Гадають, що сам Д. Д. Айзенгавер має на думці сенатора Трустона Б. Мортона з Кентаки, який тепер заявляє, що він є не кандидатом, але якби його публічно підтримав Айзенгавер, то він згодився б кандидувати.

ДЕДИКАЦІЯ ПЛОЩІ ПІД ПАМ'ЯТНИК ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНҐТОНІ 21-го ВЕРЕСНЯ Ц. Р. БУДЕ ВЕЛИКОЮ ПРОБОЮ СИЛ ПЕРЕД ВІДКРИТТЯМ ПАМ'ЯТНИКА В 1964 РОЦІ

Вашинґтон. — В суботу, 21-го вересня цього року, отже за три тижні, відбудеться у столиці ЗДА велика врочистість дедикації площі, на якій стоятиме пам'ятник найбільшому синові України — Тарасові Шевченкові, що буде відкритий з кінцем травня наступного, 1964-го року, у 150-річчя народження Поета. Як відомо, здобуття цієї площі було предметом розгляду, дебат і рішень найвищих державних властей, бо вимагано схвалення Конґресом та підписання Президентом ЗДА, ставши після того публічним законом ч. 86-749. З цих та подібних міркувань дедикація обраної Комітетом Пам'ятника Шевченкові площі та затвердження того вибору Секретарем Внутрішніх Справ і Комісією Плянування Столиці буде головною пробою американсько - українських сил перед найбільшою подією — відкриттям пам'ятника в травні наступного року. Комітет Пам'ятника Шевченкові, як і численні приятелі України й українців у столиці з зацікавленням очікують цієї події, яка вже тепер повинна б виправдати їхні надії і сподівання на вислід подій — відкриття пам'ятника. Дедикація Площі відбудеться, як згадано, за три тижні, в суботу, 21-го вересня ц. р., та складатиметься з трьох головних частин: 1. Самого акту дедикації площі між вулицями 22 і 23 та „Р" (Пі), 2. великого концерту в балевій залі готелю Мейфлавер при вулиці Коннектикат і 3. врочистого бенкету в тій же залі. Перша частина програми, себто сам акт дедикації, відбудеться на площі о год 2-ій пополудні і в його програму ввійдуть: молитва, відспівання американського і українського національних гимнів та Шевченкового „Заповіту" у виконанні хору „Кобзар" з Філядельфії під диригентурою д-ра Антона Рудницького і в супроводі оркестри Морської Фльоти, рецитація творів Шевченка у виконанні артистів дир. Йосипа Гірняка українською і Василя Шуста англійською мовами та промови: голови Комітету Пам'ятника Шевченкові проф. д-ра Романа Смаль-Стоцького, секретаря внутрішніх справ Стюарта Юдала, кол. конґресмена Едвина Бентлі, конґресмена Джана Лесінського, голови УККомітету проф. д-ра Лева Добрянського. Ця частина програми, якою проводитиме екзекутивний директор Комітету Пам'ятника Шевченкові п. Йосип Лисогір, буде закінчена молитвою. Друга частина програми, Концерт, почнеться в великій балевій залі готелю Мейфлавер о год. 6-ій пополудні. Програму концерту виконають в цілости хор „Кобзар", оперова співачка Марта Кобрин - Кокольська, пяніст Роман Рудницький і артисти - рецитатори дир. Йосип Гірняк і п. Василь Шуст. Під час третьої частини програми — бенкету, який відбудеться в тій же залі, що й концерт та буде започаткований молитвою о год. 7:30 ввечері, виступлять з промовами сенатор Яків Джевітс, конґресмен Павло Джонс і конґресмен Тадей Дульскі. Вкінці відбудеться врочисте передання почесних Шевченківських Грамот. Програмою керуватиме адв. Степан Ярема. Оплата за участь у всіх цих врочистостях виносить 10 долярів. Кількість учасників у цих врочистостях може мати рішальне значення для дальшого розвитку справи, зокрема для відношення столичних і державних чинників до майбутнього відкриття пам'ятника. Тому Комітет Пам'ятника Шевченкові гаряче закликає всіх наших громадян до масової участи у дедикаційних церемоніях в суботу 21-го вересня ц. р. у Вашинґтоні. Це відноситься зокрема до мешканців ближчих стейтів, як Меріленд, Вірджінія, Делевар, Пенсилвенія, Ню Джерзі, Ню Йорк, стейти Нової Англії та інші. Добре було б свою участь в цих імпрезах уже наперед зголосити в Комітеті Пам'ятника Шевченкові.

Тут стоятиме пам'ятник Тарасові Шевченкові Плян частини столичного міста Вашинґтону з зазначеною грубим колом площею, на якій стоятиме пам'ятник Тарасові Шевченкові.

Впр. о. Монс. Степан Тиханський, головний предсідник „Провидіння" відвідав Союзівку

Союзівка, Кергонксон, Н. Н. — В понеділок 26-го серпня ц. р., був гостем цієї оселі У. Н. Союзу Впр. о. монс. Степан Тиханський, головний предсідник Союзу Українців Католиків „Провидіння". Відвідав о. монс. Тиханський Союзівку в супроводі всч. о. Теми Бариляка з Аллентавну і всч. о. Богдана Левицького з Нортгемптону, Па. На Союзівці зустрічали гостей заступник гол. предсідника У. Н. Союзу інж. Степан Куропась, редактор Володимир Душник та керівники управи Союзівки Данило Слободян і Володимир Квас. Гості оглянули усі влаштування Союзівки і зокрема захоплювалися гарно збудованою українською каплицею.

В копальні поташу в Юта експльозія засипала 25 робітників

Мавб, Ютаг. — О год 5-ій по полудні в копальні поташу експльозія засипала 25 або і 30 робітників, які там працювали при будові копальняного влаштування. Ці робітники не мають жадного зв'язку зі світом. Температура в копальні виносить сормально 130 ступнів, а внаслідок вогню, який вибух по експльозії, температура може ще збільшитися, і тому є слаба надія, чи вдасться засипаним робітникам врятуватися. Вони є в глибині 2.700 стіп. Рятункові дружини негайно почали свою працю. Це є найбільша копальня поташу в ЗДА. Експльозію спричинити мав вибух сірчаного газу, але є також і така можливість, що пожар виник внаслідок якогось випадку при будові. Це мав бути новий копальняний шиб, який мав почати продукцію восене цьоног року.

Об'єднана Арабська Республіка і Сирія змагають до поєднання арабів

Каїро. — Президент Іраку Абдель Салям Аріф і президент Об'єднаної Арабської Республіки Гамаль Абдель Нассер заявили у спільному комунікаті, що вони погодились, щоб не робити нічого, що погіршило б ситуацію в арабському світі та будуть співпрацювати над вирівнанням розбіжностей в ньому. Обидва названі арабські президенти нараджувались впродовж п'ятьох днів. Іракський президент прибув з відвідинами до Нассера, щоб посередничити в гострому конфлікті, який виник між Нассером та арабською націоналістичною партією Баат, видатні члени якої стоять тепер при владі в Сирії і Іраку. У тому комунікаті стверджено, що розмови двох президентів були „одверті" і змагали до відновлення „братерських взаємин" між Іраком і Об'єднаною Арарською Республікою. Водночас повторено в тому комунікаті традиційні вже лайки і погрози проти Ізраїлю, закинувши йому „провокації та аґресивні експансіоністичні затії". Президент Іраку Абдель Салям Аріф, вертаючись з Каїро, прибув до столиці Сирії Дамаску, де привітали його 21 гарматнім стрілом та з цілою парадою. Назустріч вислано йому ескадру літаків, а на летовищі були „сильний муж Сирії" голова Сирійської Революційної Ради ген. Амін ель Гафез і прем'єр Саллх ель-Бітар. Іракський президент залишиться в Сирії до кінця тижня на вичерпних нарадах про ситуацію в арабському світі.

Торонтонський квартет „Верховина" виступить в суботу цього тижня на Союзівці

Союзівка, Керґонксон, Ню Йорк. — Атракцією великого кінця тижня на цій оселі УН-Союзу в Кетскільських горах, буде запляноване на суботу 31-го вересня мистецько - розваговий вечір з виступами відомого канадійського квартету „Верховина" із Торонта. Виступатиме цей квартет під мистецьким керівництвом Олени Глібович і в склад його входять співачки Надя Лисанюк, Галя Слонецька, Женя Котиш і Тамара Косач. Акомпаніюватиме на фортепіяні Стефанія Жовнір - Клос. У програмі народні, клясичні та розвагові пісні. Квартет „Верховина" існує вже десять років і широко відомий із своїх самостійних концертів у ЗДА і в Канаді та з виступів на різних українських та міжнародних концертах.

Усі дні великого кінця тижня, від суботи 31-го серпня до понеділка 2-го вересня будуть виповнені теж різними спортовими імпрезами, зокрема традиційними вже на Союзівці тенісовими і плавацькими змаганнями за першість Української Спортової Централі Америки і Канади, що їх влаштовує Карпатський Лещетарський Клюб.

Квартет „Верховина" в своєму повному складі.

АМЕРИКА РАХУЄТЬСЯ З ЗАТЯЖНОЮ КРИЗОЮ В ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ

Сайгон. — Південно-в'єтнамський уряд проголосив комунікат, в якому заявляє, що оприлюднена день перед тим заява Державного Департаменту про хід подій в Південному В'єтнамі була „в цілості й обсолютно помилкова". Департамент твердив у своїй заяві, що команданти південно-в'єтнамських збройних сил схвалили проголошення вийняткового стану, але не були поінформовані про замір уряду перевести збройні рейди проти буддистських пагод та повести проти буддистів, а згодом проти професорів і студентів, репресії з масовими арештуваннями. Південно - в'єтнамський уряд заперечує цьому й твердить, що військові команданти „одностайно й уклінно запропонували й дістали дозвіл" від президента Нґо Дінг Дієма встановити вийнятковий стан, як теж, „повести відповідні заходи" та що армія безпосередньо всі ті „заходи" перевела у ході виконання своєї місії. Таким чином режим Нґо Дінг Дієма намагається викликати враження, наче б він мав за собою беззастережну підтримку цілої армії. Речник Державного Департаменту відмовився забрати в цій справі голос і — за твердженням газет — американський Уряд не змінить свого становища. Новий американський амбасадор в Південому В'єтнамі Генрі Кебот Ладж мав в понеділок двогодинну розмову з президентом Нґо Дінг Діємом, а у вівторок, на прохання президентового брата й фактичного промотора та виконавця диктаторсько-репресійної політики Нґо Дінг Нгу — мав з ним також півгодинну розмову. Про зміст тих перших безпосередніх контактів Ладжа з членами керівної державної верхівки в Південному В'єтнамі, які належать до одної родини Нґо, нічого не оприлюднено. Так само повною тайною є зміст перших звідомлень Ладжа, наспілих до Вашинґтону. Керівні цивільні й військові чинники ЗДА нічого не кажуть про своє бажання відсунути від влади в Південному В'єтнамі нинішніх його правителів, в першу чергу названого Нґо Дінг Нгу і його дружину, що манiфестує свої антиамериканські погляди та ніби тепер щаслива, що перемогла її концепція фізичних репресій проти опозиції. Однак през. Нґо Дінг Дієм ніяк не погодиться на відсунення від влади свого брата, який, зрештою, має власний поліційний апарат, а змінити всю верхівку можна б тільки у військовому перевороті, якого покищо на овиді не видно. Тому американські чинники — твердять газети — приготовляються на затяжну внутрішню політичну кризу у Південному В'єтнамі, намагаючись в тому часі зберігати якнайкращі зв'язки з південно - в'єтнамським військови штабом, щоб могти продовжувати операції проти комуністичних партизанів. Однак відношення ЗДА до Південного В'єтнаму змінилось настільки, що тепер в усіх офіційних заявах говориться вже про В'єтнамську Республіку і нарід, а не про режим Нґо Дінг Дієма. Поліційний режим продовжується із строгою пресовою і поштовою цензурою. Італійському амбасадорові завернено листа писаного шифрою і сказано розшифрувати, бо інакше він не буде експедійований. Ввесь дипломатичний корпус запротестував проти такого зламання традиційного обичаю. Також американські авта офіційних представників є зупинювані й контрольовані. Частину арештованих студентів ніби включено до армії. Зрештою в краю спокій під суворою військово-поліційною контролею, але американські чинники — твердять газети — прийшли до висновку, що настрої народних мас в Південному В'єтнамі є ворожі до існуючого режиму і тому, поки той режим при владі, нема шансів на виграну у війні проти комуністичних партизанів.

Папа Іван XXIII передбачував довгий час, потрібний для поправи взаємин з СССР

Рим. — Приватний секретар покійного Папи Івана XXIII монсіньйор Льоріс Каповілля, промовляючи на щорічних курсах християнських студій в Ассізі, де жив і діяв святий Франціск, виявив хід розмови Папи з зятем Хрущова, Алексєм Аджубеєм, який є головним редактором „Ізвєстій". Папа спершу показував і пояснював Аджубеєві і його дружині Раді образи й макати в своїй кімнаті. Коли ж Аджубей спитав, чи Папа передбачує поправу відносин між Ватиканом і Совєтським Союзом — Папа покликався на опис у Біблії, як був створений світ. Господь, мовляв, потребував для цього шість днів, але кожний із тих днів був насправді цілою епохою. „Тепер є перший день, день світла, день „Фіят Люкс" (хай буде світло). Світло у ваших очах і моїх. Якщо таке Господнє бажання, то Він вкаже шлях, яким треба йти. Але для цього треба часу, треба часу. Покищо ми можемо тільки сподіватися і молитися". Папа прийняв був Алексєя Аджубея 7-го березня ц. р. і ця подія викликала різнородні коментарі. Названий приватний секретар покійного Папи пояснює, що були дві причини, чому саме Папа прийняв Аджубея. Першою — було рішення Папи подякувати Хрущову за його бажання, що їх Папа дістав з нагоди отримання мирової нагороди Бальцана. А далі, Папа покликувався на свою заяву, яку склав був раз, як папський нунцій в Болгарії, а саме, що кожний болгарин чи інший слав'янин, який захоче відвідати його, завжди зможе зробити це. Очевидно, тоді Джузеппе Ронкаллі не міг ще знати, що він стане колись Папою, але хотів дотримати те своє приречення. Монсіньйор Каповілля не називав Аджубея за іменем, тільки говорив про нього, як про „одного пана".

В АМЕРИЦІ

● Представники зорганізованого робітництва домагаються, щоб Конґрес збільшив видатки на організацію лікарсько-дентистичної школи. Так само вимагає робітництво, щоб Конґрес признав відповідні суми на допомогу студентам в академічних школах. Ці домагання виявлено під час переслухань в Сенатській Підкомісії Здоров'я.

● 5-го вересня президент Кеннеді гоститиме в Білому Домі афганістанського короля і королеву, які прибудуть на державну візиту. Обід відбудеться в залі троянд, після обіду буде військова дефіляда, а у вечері випускатимуть феєрверки. Король Мохаммед Загір Шаг — це перший афганістанський монарх, що перебуває в цій країні. Пані Кеннеді не зможе бути у Вашингтоні, бо вона видужує після передчасного народження свого другого сина — Патрика Бувіє. Господинею в Білому Домі буде сестра Президента, дружина директора Корпусу Миру, пані Юніс Шрайвер. Передбачене є коло 120 гостей в цьому прийнятті .

● В Англії арештовано вже сім осіб у зв'язку із грабіжницьким нападам на поштовий потяг. Преса твердить, що арештований Чарльз Фредерік Вілсон, книгар, один із трьох мужчин, за якими розписано стежні листи, був головним ватажком грабіжницької банди. Поліція буцім-то дістала інформації з кол злочинців, що більша частина пограбованих $7 000 000 — не розподілені ще між учасниками нападу, і покищо все ще десь скриті .

У СВІТІ

● Московські „Ізвєстія" в своїй пропагандивній кампанії проти комуністичного Китаю, прирівняли китайських комуністичних вожаків з такими „жахливими аґресорами і негідниками", як Джінґісхан, Наполеон і Гітлер. Совєти продовжують закидати своїм китайським однодумцям, що ті останні ніби хочуть штовхнути світ в атомову війну, з таким розрахунком, що після тієї війни залишаться в живих всетаки ще яких 300,000,000 китайців.

● На тлі безробіття в Конґо створилась така небезпечна для тамошнього уряду ситуація, що командант конґолійської армії „генерал" Жозеф Мобуту розпорядив „маневри", щоб під їх покришкою перевести до столиці краю, Леопольдвілю, 1 000 вірних режимові вояків. „Лівий" голова робітничих спілок заявив, що він не буде переговорювати з урядом, „маючи за спиною баґнет" .

● Брат савді - арабського короля Савда, князь Талал, який разом із ще двома братами та одним кузеном переїхали були до Об'єднаної Арабської Республіки і там створили опозиційний проти свого королівського брата „Фронт Визволення" не захотів солідаризуватися із радіо - пропаґандою, що її повів президент Об'єднаної Арабської Республіки Нассер проти Савді Арабії, включно з пропаґандою вбивства всієї родини короля Савда. Тому князь Талал перенісся до Ливану і рішив замиритися з королем Савдем.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City. N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Чеки і mony orders вис тавляти на: "Svoboda"
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Над свіжими могилами

Кінець серпня 1963-го року буде записаний в історії української еміґраційної спільноти, як справжнє жниво смерти. Протягом двох днів відійшли у вічність три визначні діячі, репрезентанти різних українських ґенерацій і водночас різних українських еміґрацій. З їх відходом прорідилися ряди і так уже нечисленних активних діячів на нашому політичному, громадському й літературному полі.

Болючим ударом для української громади у вільному світі і, зокрема, для її наукових установ була смерть сеньйора українських науковців, літературознавця і бібліографа Володимира Вікторовича Дорошенка. Володимир Вікторович був репрезентантом найдавнішої української еміґрації, ще з десятих років цього сторіччя. Виїхавши в 1908 році, як активний політичний діяч, член нелеґальної РУП, від переслідування царської поліції до Львова, Покійний понад сорок років не тільки працював як бібліограф і бібліотекар, а згодом як директор Бібліотеки НТШ, але й брав активну участь в політичному та громадському житті Західної України і відігравав провідну ролю в діяльності наддніпрянської еміґрації, особливо видатну в Союзі Визволення України за першої світової війни. Праці і статті Володимира Дорошенка збагачували й прикрашували сторінки не тільки наукових видань, але й багатьох крайових та еміґраційних журналів і часописів. Складена в 1955-му році з нагоди 75-ліття Володимира Дорошенка бібліографія його писань охоплює сотки позицій в різних ділянках українознавства. Не зважаючи на свій похилий вік і недугу, працював В. Дорошенко енергійно і безупинну над новими темами майже до останнього дня свого життя. Однією з його останніх праць був реєстр української еміґраційної преси; надрукований в альманаху „Свободи" на 1963-ий рік, який нараховує понад 470 позицій і складення якого вимагало багато труду.

Важко й болюче відчує українська спільнота передчасну смерть Івана Павловича Багряного. Народжений на східніх окраїнах України, він зазнав усіх лих підсовєтської дійсности, цькування, репресій, ув'язнення, заслання, і з цього погляду був одним із репрезентантів нових ґенерацій революційної України. Як письменник, зокрема як автор ряду повістей із підсовєтської дійсности, Іван Багряний посів видатне місце в історії української літератури, і творчість його відома з перекладів на різні мови світу. Але не тільки літератором й публіцистом був Покійний Іван Павлович. Перейшовши важку школу життя в окупованій московським большевизмом Україні, він зразу після свого приходу на Захід включився активно в політичне життя української громади, займаючи провідні пости і в створеній ним Українській Революційній Демократичній Партії, і в Українській Національній Раді та її Виконному Органі, до яких входив як репрезентант цієї партії. У своїх публіцистичних писаннях був пристрасним і завзятим борцем проти большевизму і московської окупації України. Із своїм темпераментом і поглядами мав багато політичних противників, але це в еміґраційних умовинах річ зрозуміла.

Водночас із смертю Володимира Дорошенка й Івана Багряного українська преса занотувала смерть інженера Артема Зубенка, редактора журналу „Тризуб", співзасновника Українського Національно-Державного Союзу. Як колишній учасник Визвольних Змагань, зокрема Першого Зимового Походу, і лицар Залізного Хреста, пок. інж. Зубенко уосібнював численні ряди вояцтва Армії УНР, що, перейшовши на еміґрацію, не склало зброї і далі продовжувало започатковану колись в Україні боротьбу.

Схиляючи голову над цими свіжими могилами, треба бажати одного, щоб в ряди української громади у вільному світі прийшло нове поповнення з молодших ґенерацій — діячі такого формату і такої снаги й активности, як були Покійні.

Сумнівні успіхи

Генеральний секретар Об'єднаних Націй У Тант у своєму широкому вступі до річного звідомлення про діяльність ОН за минулий рік висловився надзвичайно оптимістично про успіхи цієї міжнародної установи та про зріст її поваги і міжнародного значення внаслідок цих успіхів. Конкретно, він покликається на злагоду в конфліктах між Індонезією і Голляндією у справі Західньої Ґвінеї і між Савді Арабією і Об'єднаною Арабською Республікою в справі Ємену, — на заспокоєння в Конґо, що віщує недалеке відкликання звідтіль міжнародного війська, — на мирний вислід жовтневого конфлікту у зв'язку з Кубою, на кінець „кризи довір'я" в самих Об'єднаних Націях і інші подібні події. Але, прочитавши цей довгенький елаборат У Танта, ніяк не можна погодитися з його оптимістичними висновками.

Річ у тому, що успіхи, які він приписує Об'єднаним Націям, частинно взагалі є успіхами дуже сумнівного характеру, частинно ж треба записати їх на рахунок не Об'єднаних Націй, а політики і дипломатії окремих держав, зокрема Америки. Так, наприклад, роль Об'єднаних Націй в жовтневому конфлікті у зв'язку з Кубою була ніяка, бо справу вирішували Кеннеді і Хрущов, а коли у висліді їхнього діялогу режим Фіделя Кастра на Кубі скріпився, то це дуже позитивний баланс для Хрущова й міжнародного комунізму, а не Об'єднаних Націй і вільного світу. Коли Голляндія погодилась таки мирно відступити Західню Нову Ґвінею Індонезії, то зробила це під тиском своїх союзників з Атлантійського пакту (НАТО), головно Америки й Британії. В справі Ємену активно діяв американський дипломат Елсворт Бункер, і успіх його заходів також сумнівний, бож закінчились вони згодою Заходу на ліквідацію прозахіднього монархістичного режиму і визнанням підпорядкованого єгипетському президентові Нассерові лівого режиму, який, між іншим, відразу погодився на будову в Ємені совєтськими „техніками" і за совєтські гроші летовища, що стане першою совєтською базою на Середньому Сході. Щодо Конґо, то успіх у тій країні місії Об'єднаних Націй є успіхом грошей, технічних засобів — головно транспортного летунства — і дипломатії Америки, яка добилася згоди з Бельгією, без чого спокою в Конґо і досі не було б. А коли конґолійська місія ОН принесла Об'єднаним Націям дефіцит в сумі кругло $120 000-000, то це теж не свідчить про успіх.

Об'єднані Нації мають тепер 111 членів і куди менше можливостей конструктивно розв'язувати міжнародні проблеми, як мали їх 18 років тому. Твердження про зріст поваги й значення Об'єднаних Націй — щонайменше дискусійне й гостро заперечуване. Очевидно, що генеральний секретар У Тант мусить прославляти ту установу і твердити, що вона потрібна й корисна, бож не може він гудити самого себе, який очолює екзекутивний апарат установи. Але невтралізм цього дипломата, який виминає навіть найменшої тіні протисовєтського і протикомуністичного становища — ставить його у куди гірше світло, аніж те, в якому стояли не тільки Триґве Лі, але й Даґ Гаммершилд, його попередники з куди більшою відвагою та куди ширшого державницького формату.

ЦИВІЛЬНИЙ КОРПУС КОНСЕРВАЦІЇ

Недавно Сенат схвалив урядовий проєкт про організацію так званого Молодечого Корпусу Консервації, в якому безробітна молодь мала б працювати над збереженням природних ресурсів країни. Цей проєкт, щоб він став законом, має ще прийняти Палата Репрезентантів і підписати Президент.

Згідно з сенатською редакцією Молодечий Корпус Консервації в першому році свого існування може мати щонайбільше 15 000 добровільців, а в другому році до 60 000. Ще невідомо, в якому вигляді буде схвалений цей закон, що його Президент запропонував через 30 років після того, як Ф. Д. Рузвелт 31-го березня 1933-го року підписав був закон про організацію аналогічного Цивільного Корпусу Консервації.

Закон про Цивільний Корпус Консервації схвалений був через 10 днів після того, як президент Рузвелт звернувся до Конґресу в цій справі. І вже 5-го квітня 1933-го року Рузвелт видав виконні зарядження про організацію Корпусу, який президентові противники називали глумливо „дерев'яною армією Рузвелта".

Але ця армія швидко розвивалася. 7-го квітня 1933-го року зголосився до неї перший доброволець, а 17-го квітня число добровільців становило вже 200 осіб у вишкільному таборі коло Лорею у Вірджінії. До 17-го червня число добровільців збільшилося до 255 000.

Американська Рада в справах виховання подала ось такий опис пересічного добровільця:

Він мав 17-18 років, важив 145 фунтів, висота його була 5 стіп і 8 цалів; був дещо недоживлений, бо, мабуть, недоїдав під час депресії; проживав разом із батьками та з п'ятьма сестрами й братами в мешканні із шести кімнат, в якому не було телефона і проточної води, не було піяніна.

Батько цього пересічного юнацкого добровільця був некваліфікований робітник і його родина користала з міської допомоги. Батьки добровільця закінчили 7 кляс публічної школи, а сам він — 9 кляс. В Цивільному Корпусі Консервації цей молодий чоловік сподівався навчитися працювати і любити працю.

Очевидно, що такі добровільці, як оцей вгорі описаний, не нарікали на важку працю в Корпусі. Вони садили дерева, винищували в садах, лісах та городах шкідливих комах, проводили телефонічні лінії, укладали залізничі рейки, будували греблі, мости, портові доки і причали, відновлювали історичні будівлі, поліпшували надморські пляжі та виконували іншу працю, що її можна зарахувати до консервації природних та культурних ресурсів.

Створений в 1933-му році Цивільний Корпус Консервації існував до половини 1942-го року, коли то воєнні події припинили його діяльність. За 9 років свого існування виконав він велику працю.

Отже, за той час добровільні члени Корпусу посадили кругло три більйони дерев, проклали мільйон миль шляхів, провели 85 000 телефонічних ліній, поставили 4 000 пожежних веж, спорудили 100 000 мостів і будинків, впорядкували понад 4 000 000 акрів лісу.

Добровільці перебували в таборах, розташованих у лісах різних стейтів, від Джорджії та обидвох Каролайн по стейт Вашинґтон. Мешкали вони в дерев'яних бараках, що їх самі побудували, — по 200 осіб в кожному бараці. Були в тих таборах і приміщення для армійських старшин, які керували відділами добровільців, та для технічного персоналу.

В годинах дозвілля члени Корпусу вчилися читати й писати, вивчали куховарство, фотографування та ін.

Та не всі табори мали добре устатковані бараки, — у деяких, головно в перших роках, добровільці мешкали в шатрах або в принагідних будівлях.

У таборах зобов'язував 40-годинний тиждень праці. Юнаки вставали о 6-ій, 15 хвилин присвячували руханковим вправам, а 30 хвилин — на миття та одягання. О 6:45 год. вони стояли вже в черзі на снідання: компот, каша, шинка з яйцями, кава або молоко. Після сніданку чистили бараки, а о год. 7:45 починали працювати. Вполудне автами доставляли їм полуденок на місце праці: сендвічі й гарячу каву, і за півгодини продовжувалася праця до 3:30. О 5-ій год. всі були в таборі.

Увечері відбувалося навчання, забави, виїзд до кіна.

Добровільці заробляли по $30 місячно, але на руку діставали тільки по $8, а решту відсилали родині або відкладали, щоб мати готівку після виходу з табору. Треба пригадати, що під час депресії кожний доброволець мав у родині когось, хто потребував матеріяльної допомоги.

В таборах Цивільного Корпусу Консервації 80 000 неграмотних добровільців навчилися читати і писати, а десятки тисяч опанували якесь ремесло.

Праця Цивільного Корпусу Консервації, як згадано вище, урвалася внаслідок другої світової війни. Бараки й приміщення, де мешкали добровільці, зайняли збройні сили, які треба було розбудовувати швидким темпом. І численні члени Корпусу зголосилися до військової служби.

Олвін Шустер, автор статті про цей Корпус, надрукованої в „Ню Йорк Таймсі", пише, що його члени багато скористали: вони стали дисциплінованими людьми, навчилися працювати, здобули довір'я до своїх власних сил і — скріпили свій розум. Пересічний добровілець прибрав на вазі 12 фунтів.

Богдан Галайчук

ВИДАЧА ВЕНЕСУЕЛЬСЬКОГО ДИКТАТОРА

Буенос Айрес. — Коли венесуельський уряд звернувся до американського з просьбою видати колишнього диктатора, генерала Марка Переса Хіменеса, суддя Ґвайтґерет з південно - флоридського дистрикту мав розкусити твердий правничий горіх.

На перший погляд здавалося, що ця справа дуже проста. Кожний студент правничого факультету, який склав уже іспит з міжнародного права, знає, що кожна держава може і повинна видавати чужинців, обвинувачених у кримінальних, а не політичних злочинах — і в договорі про екстрадицію, підписаному Америкою та Венесуелею, перелічено проступки виключно кримінальні, які підпадають під обов'язок видачі. Біда в тому, що правничі питання прості та ясні, мов сонце, у текстах — кодексах та міжнародних договорах — але часто безнадійно ускладнюються, коли пробують застосувати їх практично, до якогось практичного випадку.

Справа в тому, що існують також т. зв. складні або споріднені проступки, які стоять на межі між політичними та кримінальними. В такому випадку перед суддею, який має рішати про видачу, виринає складне питання: чи мотив виключний або хоча б головний проступку був політичний, чи, навпаки, політичний елемент не відіграв тут суттєвої ролі.

Такий спірний випадок виринув, наприклад, після протиперонівської революції 1955 року, коли два поліцисти, брати Кардосо, обвинувачені в тортуруванні політичних в'язнів, знайшли азиль в одній із латиноамериканських амбасад. Арґентинський уряд стояв на становищі, що поліційні тортури є кримінальним злочином, але держава, яка признала право азилю, відповідала, що мотив тих поліцистів був політичний: боротьба проти ворогів режиму.

Венесуеля домагалася видачі Переса Хіменеса, щоб судити його за спроневірення державного майна, корупцію, підкупство державних урядовців та вимушення, що є безсумнівними кримінальними злочинами, і, з другого боку, за душогубство політичних противників, що є кримінальним злочином з політичними мотивами. Але колишній диктатор був політичним утікачем, і тому домагався права азилю.

Суддя Ґвайтґерст відкинув домагання видачі за душогубство, з огляду на недостачу задовільних доказів, але рішив видати Хіменеса за фінансові злочини. Адвокат колишнього диктатора вніс апеляцію, твердячи, що: 1) закинені Хіменесові душогубства мали політичний характер; 2) вони виступають поруч фінансових злочинів у тому самому документі, що домагається видачі, 3) тому фінансові злочини зв'язані з політичними.

Згідно із загальноприйнятою міжнародною практикою, такі складні злочини, тобто кримінальні злочини, зв'язані з політичними, не підпадають під видачу — і про це зазначено в 3-ій статті американсько - венесуельського договору. Але апеляційний суд не погодився два злочини вважати „зв'язаними", вони мусять мати внутрішній, суттєвий зв'язок, не вистачає, щоб вони обидва фігурували в тому самому письмі, в тому самому домаганні видачі. — „Домагання видачі, — читаємо в обґрунтуванні присуду апеляційного суду, не є, згідно з договором, засноване на якомусь злочині чи проступку політичному або зв'язаному з політичним ... Якщо закинено більше злочинів чи проступків, з яких деякі є політичні, слід перевести видачу за ті, які не мають політичного характеру".

Тобто ЗДА видали Переса Хіменеса для того, щоб він відповідав перед венесуельським судом виключно за фінансові злочини. А що буде, коли венесуельський прокуратор додасть до акту обвинувачення душогубства, а то й чисто політичні провини — зламання конституції і введення диктатури? Робити цього він не має права, бо, згідно із загальноприйнятою в цій матерії т. зв. засадою спеціяльности, яка фіґурує також в американсько - венесуельскому договорі, виданого можна судити лише за злочини і проступки, які фіґурували в домаганні видачі і були визнані державою, що погодилася на видачу. Якщо немає певности, що та норма буде пошанована, і, з другого боку, що судова процедура запевнить справедливий вимір кари, видача не може бути проведена. Тому, наприклад, демократичні держави відмовляють видачі комуністичним державам.

Венесуеля є сьогодні правовою державою; вона дорожить своєю демократією, якої не знала до 1958-го року, та своєю опінією в очах культурного світу. Тож немає небезпеки, що в акті обвинувачення проти Переса Хіменеса фіґуруватимуть якісь інші злочини, крім фінансових, за які загрожує йому ув'язнення від 5-ох до 16-ох років. Справа лише в тому, що венесуельські судді, перед якими стане незабаром Хіменес, не зможуть забути, що перед ними стоїть душогуб, який політичними злочинами заподіяв Венесуелі більшу шкоду, як фінансовими. Не забудуть про це і тоді, коли визначатимуть вимір кари — чи колишньому диктаторові вийти на волю за 5 років чи за 16...

Пошана „засади спеціяльности" має свої межі і в найбільш демократичних та правових державах. Тому видачу колишнього диктатора широко коментується, як казус без прецеденсу у міжнародній практиці. Очевидно, маємо на увазі нормальну практику, а не спеціяльну процедуру прийняту в лондонському договорі з 1954-го року відносно видачі воєнних злочинців, серед яких виступали, як відомо, і державні мужі.

Чи з того виходить, що ЗДА, не маючи змоги дати Пересові Хіменесові фактичної — не лише формальної — гарантії щодо пошанування венесуельськими суддями „засади спеціяльности", не повинні були його видавати? Латиноамериканська опінія так не уважає і назагал прийняла видачу колишнього диктатора з признанням.

Згідно з дотеперішньою практикою — писав тутешній щоденник „Ля Насіон", коментуючи вирок американського апеляційного суду — ко-

(Закінчення на сторінці 5-ій)

Михайло Прокопів

ПО 56 РОКАХ — НА УКРАЇНІ

(5)

Зі Львова до Тернополя і до Одеси

Зі Львова до Тернополя разом із частиною нашої групи мені не повелося поїхати, бо до рідного села поїхати мені не дозволили, і я залишився у Львові, куди мали приїхати на зустріч мої односельчани.

Тому про Тернопіль можу говорити тільки на підставі розповідей тих туристів, що там побували, а також на підставі того, що оповідав мені один мій новий знайомий з Тернополя, який працює у Львові техніком в одному із заводів.

Тернопіль після війни дуже змінився. Ті, що бачили це місто за Австрії або Польщі, не пізнали б його. Внаслідок воєнних дій у Тернополі багато людей загинуло, а ще більше їх переселилося в інші місцевості, і тепер там багато усяких приїжших із Совєтського Союзу, найбільше росіян.

Головна вулиця в Тернополі — це бульвар Леніна. Новозбудовані після знищення міста будинки здебільша типові совєтські, чотири або п'ятиповерхові, з маленькими кімнатами, без модерної каналізації. Такий гарний і так розбудований, як про це пишуть у ЗДА і Канаді різні „прогресивні" газети, Тернопіль ще не є. Він тільки частинно відбудований. Вулиці його занедбані і брудні: всюди порозкидане каміння, цеґла, сміття. Публічні виходки, навіть ті, що в центрі міста, брудні й смердючі.

13-го червня, після повороту частини наших туристів з Тернополя, нас завантажили на поїзд Львів — Одеса. Їхали ми вагонами третьої кляси, із твердими сидженнями. Вагони поділені на маленькі переділи, т. зв. „купе". Удень пасажири в цих „купе" сидять, а вночі над лавками розкладають полиці, і два пасажири внизу, а два на полицях мають місце для спання.

Усі свої валізки мали ми із собою, бо окремого вантажного вагона у поїзді не було. На ніч кожен із пасажирів одержав тоненьку підстілку, маленьку подушечку та легеньке накривало. Спати було твердо, а до того ще й холодно, бо вагони були неогрівані. На наші запити в справі огрівання ми дізналися, що з початком квітня перестають взагалі опалювати вагони, незалежно від того, яка погода надворі.

На другий день ранком, ще перед світанням, наші пасажири позривалися на ноги, бо всім боліли кості від твердих лавок. До того ж дехто хотів побачити на власні очі той новий „соціялістичний світ", про який так багато і різного пишуть в газетах на Заході.

По полях України, через які ми проїжджали, дуже часто впадали в очі бур'яни. З першого погляду кидався також в око поганий стан доріг. Вони повибивані, занедбані, мало хто ними їде, а авт зовсім не видно. Колгоспники їдуть здебільша пішки із своїм добром просто на плечах. Засіви на полях мізерні, і багатого врожаю важко було сподіватися. Більшість сільських будинків — це хатка з хлівцем біля неї — для корови, кози чи свині.

Вже з вікон вагона я завважив, що одні клаптики т. зв. присадибної землі, значить земельних ділянок біля хати, більші, а другі менші. Згодом я дізнався, що так звані активісти, тобто вислужники перед совєтською владою дістають більший клапоть присадибної землі, а звичайні колгоспники менший, всього яких 25 - 30 сотих гектара. З вікон вагона можна було бачити також пастухів, що пасли корову чи козу, тримаючи її на шнурку. Пасли вони їх по неужитках, куди тяжко заїхати машиною.

Д-р Валентина Калиник

„ТОДІ ГРИЦЬКИ І ОПАНАСИ ВМИРАЛИ..."

(II)

Жахливу картину страждань дітей під час голоду зобразив кореспондент англійського часопису „Менчестер Ґардіен", п. Маґґарідж, який тоді був на Україні. „Кількість трупів, — пише він, — така велика, що збирають їх лише раз на день. Поміж померлими і вмираючими не роблять різниці. Всіх кидають на вантажне авто і разом закопують у спільних могилах... Вся площа вкрита трупами. Страшні кістяки лежать у порохі... Все це — жертви голоду... Голод вигнав їх із сіл, але й у містах впали вони його жертвами. Спочатку я не міг вірити своїм очам. Діти напружували свої останні сили, щоб знайти на шляху щось їстівне, але вони вже були знесилені. Намагаючись підвестися, вони падали і вже більше не ворушились. Ці нещасні діти найбільше мене вражали. В Харкові я бачив хлопчика, який буквально перетворився на кістяк. Другий хлопчик сидів коло купи сміття і витягав звідти шкаралущі від яєць... Незчисленні діти блукали вулицями, шукаючи недоїдків. Вони помирали, як дикі звірята"[1])

Масово вмирали з голоду і діти в дитячих будинках. У м. Верхнєдніпровську, де в 1930 році перебувало 3 000 т. зв. патронованих дітей, в 1933-му році не лишилося в живих ні одного. „Їхні трупи, як снопи, накладали на двокінні вози, накривали ковдрами і ночами вивозили на цвинтар; там їх вкидали у заздалегідь приготовлені великі ями і загортали землею[2]).

Міські діти були в порівняно кращому становищі, ніж сільські, але вони буквально виростали в чергах, змагаючись з так званими „тимчасовими труднощами періоду побудови соціялізму в одній країні". „Що дають?" (значить, що продають) — увесь час переслідувало їх. Щодуху бігти з однієї черги в іншу і вистоювати за хлібом чи іншими харчами, частіше даремно, під стінами й дверима крамниці у холодні зимові ночі й дні серед озлоблених на владу дорослих — було їх основним завданням.

В роки голоду мерли і діти робітників. Так, наприклад, у селі Романково, поблизу міста Кам'янського (Дніпродзержинське), згідно з большевицькими даними — актами смертности, протягом п'ятьох місяців 1933-го року на п'ять тисяч населення цього села зареєстровано 588 випадків смерти від „виснаження" та шлункових хвороб (різачка і ін.) дітей та дорослих. Більшість дорослих, що померли, були робітниками ДДЗ — Дніпровського Державного Заводу ім. Ф. Дзержинського[3]).

Голод на Україні стверджує навіть російський публіцист Б. Солоневич, який на власні очі бачив в Орлі, в центральній Росії, голодних українських селян з дітьми. „В останніх тижнях — писав він — від вокзалу по місту пливли по одному й групами обдрані, худі, виснажені фіґури українських селян, що приїхали сюди із своїх чорноземних ланів за хлібом. Вони ходили по вулицях, стукали у вікна і просили: «Хоч шматочок хліба». Ті селяни, що вже не мали сил ходити по дворах і вулицях, діставались до скринь із сміттям і звідти вигрібали харчові відпадки. Цих безсильних людей серед корінного населення міста називали повним хворої іронії терміном — «санітарна комісія». І звичайно, члени цих «санітарних комісій», діставшися до скрині із сміттям, уже не відходили від нього живими. Шлунки, відвиклі від їжі, не витримували якости совєтських недоїдків. А їх тіла-кістяки звичайно по декілька днів лежали по дворах, поки не з'являлась підвода і не вивозила їх до братської могили"[4]).

Далі Б. Солоневич каже, що органи міліції та ГПУ влаштовували облави на цих людей, що прибували до Москви. Він був свідком, як перед відходом поїзду з Орла в Москву з вагонів виловили і висадили українських селян, серед яких були жінки й діти. На питання уповноваженого шляхо - транспортного відділу ГПУ, звідки ці збігці, стара жінка відповіла: „З-під Золотоноші, синочку... Мабуть, всі вже повмирали в селі. Ми і поїхали хліба шукати..." Від міліціонера Б. Солоневич довідався, що російські села переповнені голодними українцями, які навіть просяться до в'язниці. „Та ось бачиш, — казав міліціонер, — при їх житті їм і тюрма хатою здається. Після українських сіл — все раєм буде. Думають — приділ їм будуть там давати...[5].

Про настрої українського населення під час голоду багато можна довідатися з большевицьких документів, що під час другої світової війни дісталися на Захід. Так, в одному з цих документів, з позначкою „таємно", наведено факти „клясововорожих вилазок збоку окремих учителів і поширення контрреволюційного впливу на учнів у деяких школах области" — „В Славгородській школі учениця 5 кляси Тищенко Марія — читаємо в цьому документі — отримавши завдання провести з батьками розмову про смерть тов. Кірова, сказала: „Коли б з десяток таких як Кіров, повбивали, тоді, може, і хліб був би..." В Іванівській школі учень 5 кляси Ізков на лекції з німецької мови заявив: „Кіров увесь хліб поїв, а тепер його за те і вбили". Коли на піонерському зібранні цього учня запитали, де він чув таке, останній відповів, що чув від колгоспника артілі „Пам'ять Леніна", Іванова Мефодія, який зібрав колгоспників і говорив їм: „Хліб забрали, а ми з голоду здихаємо, і ось знайшлися такі люди, які за це і вбили Кірова". Цей Іванов навмисне не пускає свою дитину до школи, мотивуючи тим, що не має хліба, а голодну дитину до школи не посилатиме. На цьому зібранні виступив учень 5 кляси Чиров, який також заявив, що він чув від колгоспниці Мак Варвари, як вона казала колгоспникам, що „вбили одного паразита, але цього мало, треба, щоб їх усіх повбивали"... В школі на станції Верховцево учень 5 кляси Жила сказав: „Так йому й треба, не давав робочим хліба..."[6]).

1) Інж. Сосновий „Голод в Україні". ЦК СУМ.

2) О. Калиник „Що несе з собою комунізм?" (Документи про російсько-комуністичний терор в Україні). Мюнхен-Торонто, 1953.

3) „Аванґард", березень, 1948. ч. 3(9), стр. 6. (Плоди большевицького кривавого терору. Факти з лихоліття 1933-го р.)

4) Б. Солоневич „Молодеж в ГПУ", 1937, стр. 415-417.

6) О. Калиник „Що несе з собою комунізм".

СТОЮ ЧАСОМ...

Стою часом засмучений
Думок спливає рій
Я з дійсністю розлучений
Лечу на крилах мрій.

Поза світи тернистії
З часом наперегін
В минулії барвистії
Літаю я навздогін.

Там дні жадані роками
Повнитимуть буття,
Де вперш дрібними кроками
Ступив на шлях життя.

Там сонцем усміхається
Пахучая земля
Там піснею пишаються
Квітучії поля.

І тую пісню десь
Я чую мов крізь сон
І я співаю ввесь
Тій пісні в унісон.

М. Матула

Генерал Клей проти зменшення фондів на допомогу закордонові

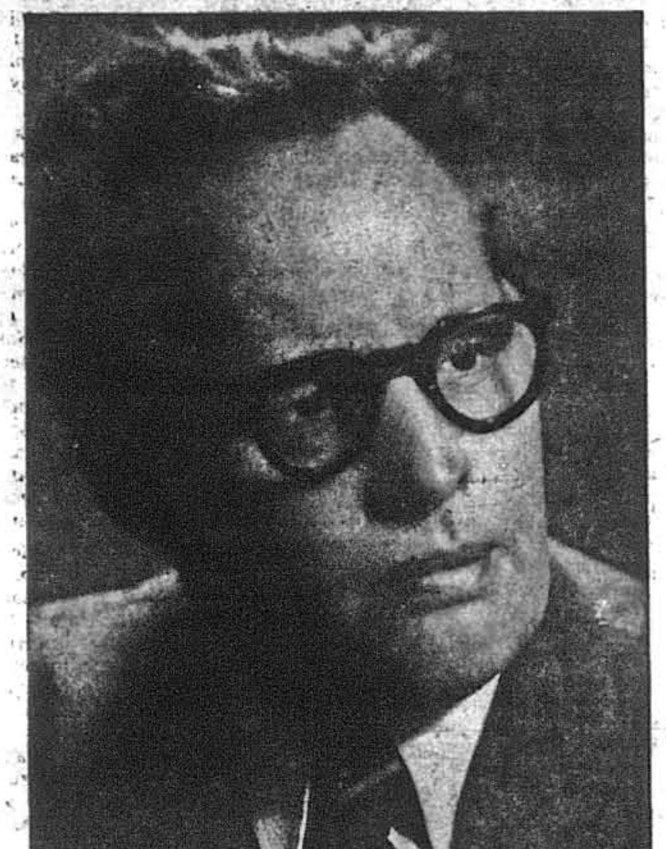
Вашингтон. — Генерал Лушіюс Д. Клей заявив, що рішення Палати Репрезентантів в дні 23-го серпня зменшити допомогу закордонові на суму $585,000,000 є великою шкодою для ЗДА, бо ця країна втратить свій престиж у вільному світі, який сподівався більшої допомоги від ЗДА. Палата зменшила запропоновану урядом суму $4,100,000,000 до $3,500,000,000. Так само президент Кеннеді в окремо скликаній пресовій конференції заявив, що Палата діяла безвідповідально й безоглядно та строго партійно, коли голосувала за зменшення допомоги закордонові. На думку генерала Клея справа закордонної допомоги заслуговує на двопартійну підтримку, і тому республіканці діють неправильно, — твердить Клей.

КОРОТКІ ВІСТКИ

● Секретар внутрішніх справ Стюарт А. Юдолл повідомив, що він плянує поїхати в листопаді ц. р. до Японії, щоб переговорювати в справі рибальства. З ним мають їхати ще кілька членів Президентового Кабінету: державний секретар — Дін Раск, секретар скарбу — Даґлес Діллон, секретар торгівлі — Лютер Годжес та секретар праці — Віллард Вірц.

Індекс цін збільшився в червні і липні на 0.9 відсотка

Вашингтон. — Департамент Праці повідомляє, що індекс цін в місяці липні цього року збільшився на 0.5%, а в червні і липні це збільшення становило 0.9%, що є найбільшим ростом цін в двох місяцях в попередніх чотирьох роках. В липні індекс цін становив 107.1% в порівнянні з пересічними цінами з 1957-59 років. Це значить, що в липні цього року треба було заплатити за ті товари, які коштували $10 в 1957-59 роках — $10.71. На збільшення індексу мало вплив подорчання харчів, головним чином городини (салати і огірків), свинини та інших харчових продуктів, які в липні подорожчали аж на 1.1%. Подорожчали безалькогольні напої тому, що в червні подорожчав був цукор. В липні цукор вже був дешевший. Збільшилася ціна і нагазоліну, бо в липні є велике запотребування на неї. Дешевші були в липні нові авта, а ціни на вживані авта були більші в порівнянні з червнем. Купівельна сила робітників зменшилася в липні на $0.70, бо зменшилося тижневе число годин праці і зріс індекс цін.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЙНОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІЇ
ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНЦІВ РЕВОЛЮЦІЙНО-ДЕМОКРАТИЧНИХ ПЕРЕКОНАНЬ в США

та

КРАЙОВИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЙНОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІЇ в КАНАДІ

повідомляють в глибокому смутку

своїх Членів і все Українське Громадянство про передчасну смерть

ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ ЦК УРДП

†

ІВАНА ПАВЛОВИЧА БАГРЯНОГО

видатного українського письменника і публіциста, Віце-президента Української Народної Республіки,
що сталася в неділю, 25-го серпня 1963 року в лікарні в Ст. Блезієн, Німеччина,
після довгої і важкої недуги на 56-му році життя.

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ І СЛАВА
ГАРЯЧОМУ ПАТРІОТОВІ І ВІДДАНОМУ БОРЦЕВІ ЗА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ!

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ „СЛОВО"

З великим смутком повідомляємо Українське Громадянство в еміґрації і в Рідному Краю, що в неділю 25-го серпня 1963 року в санаторії Санкт Блазієн в Західній Німеччині, після довгої і тяжкої хвороби на 56-му році життя, помер

†

ІВАН ПАВЛОВИЧ БАГРЯНИЙ

видатний український поет, прозаїк, драматург, публіцист, Член Президії Об'єднання Українських Письменників в еміґрації, заступник Голови Президії на Европу, провідний громадсько-політичний діяч, лідер УРДП та віце-президент УНР в екзилі.

Помер незламний український патріот, вірний син та послідовний борець за Національну і Державну Незалежність Українського Народу.

Дружині Покійного, пані Галині, синові Несторові і донечці Роксоляні висловлюємо глибоке співчуття і поділяємо Їх тяжку скорботу і смуток.

ПРЕЗИДІЯ ОУП „СЛОВО"

---

†

Ділимося сумною вісткою з Українським Громадянством, що 25-го серпня 1963 р. помер

ІВАН ПАВЛОВИЧ БАГРЯНИЙ

широковідомий письменник, громадський діяч, віце-президент УНР, секретар Центрального Комітету УРДП, Почесний Член ОДУМ-у та автор гімну і маршу ОДУМ-у.

Висловлюємо наші найглибші співчуття Родині І. П. Багряного, Державному Центру, Центральному Комітетові УРДП, всім Організаціям, членом яких Він був, і цілому Українському Громадянству, про невіджалувану втрату великої людини і політичного діяча.

В особі Івана Павловича Багряного, українська спільнота понесла велику втрату, як великого письменника так і громадського діяча.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ ОДУМ-У І
ГОЛОВНА УПРАВА ОДУМ-У В США

Членам ОбВУА і всім кол. Українським Воякам

подаємо сумну вістку,
що дня 26-го серпня 1963 р. відійшов у Вічність
на 73-му році життя
наш Незабутній Побратим по Зброї

✠

сл. п. інж. Артем ЗУБЕНКО

б. хорунжий Армії УНР, Лицар Ордену Залізного Хреста та секретар Капітули того ж Ордену, Кавалер Хреста Симона Петлюри, учасник Визвольної Боротьби України та Першого Зимового Походу, основоположник, діяльний член і кількакратний секретар Відділу ОбВУА Ню Йорк, визначний громадянин і журналіст.

Достойній Дружині Покійного передаємо вислови глибокого співчуття.

Членів ОбВУА закликаємо віддати останню послугу померлому Побратимові численною участю у Панахидах в днях 28-го, 29-го і 30-го серпня та в похоронах у суботу, 31-го серпня ц. р.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

УПРАВА ОбВУА — Відділ Ню Йорк

Вступайте в члени УНСоюзу!

✠

З глибоким сумом повідомляю Рідних, Приятелів і Знайомих, що 26-го серпня ц. р. після короткої, але тяжкої хвороби, на 73-му році життя, помер в Ню Йорку у місцевому шпиталі мій Найдорожчий МУЖ

ІНЖ. АРТЕМ ЗУБЕНКО

учасник Українських Збройних Визвольних Змагань.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Горем прибита

ЄВДОКІЯ ЗУБЕНКО — дружина

ГОЛОВНА УПРАВА УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНО ДЕРЖАВНОГО СОЮЗУ в США

в глибокім жалю повідомляє
своє Членство, Приятелів і Українське Громадянство,
що дня 26-го серпня 1963 р. після короткої, але тяжкої недуги,
на 73-му році життя, помер в Ню Йорку, у місцевому шпиталі
ХОРУНЖИЙ, ЛИЦАР ЗАЛІЗНОГО ХРЕСТА

✠

ІНЖ. АРТЕМ ЗУБЕНКО

визначний громадянин, учасник Українських Збройних Визвольних Змагань, учасник 1-го Зимового Походу Армії УНР, основоположник і член Головної Управи Українського Національно Державного Союзу в США та редактор часопису „Тризуб".

Високодостойній Пані Дружині, Головна Управа висловлює глибоке співчуття.

Панахиди відбудуться в похоронному заведенні Петра Яреми при 7-ій вулиці в Ню Йорку в середу 28-го, четвер 29-го, і п'ятницю 30-го серпня о год. 7:30 веч., а в суботу після Панахиди о 9-ій рано, в храмі св. Володимира на 82-ій вулиці, похорон — о год. 12-ій дня на український цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Замість квітів, просимо пам'ятати на пресовий фонд журналу „Тризуб", редактором якого був Покійний ввесь час.

ГОЛОВНА УПРАВА УНДС В США

„ПАНІ МИРОСЯ"

У першу річницю смерти св. п. Мирослави Драган.

Мирослава Драган

До одної української установи повернув раз п. Дорожинський в супроводі елегантної пані чи панночки, синеокої, але дуже молодої... Вона була діловито - поважна. „Пані Мирося" — сказав п. Дорожинський і назвав мене... „Це моя секретарка у філії УНО-Берлін" — додав він, —„О!" вирвалося у мене, бо УНО — Берлін мало кілька тисяч членів, з ними повінь посвідок, членські, полагодження скарг на різні утиски, організація імпрез. Це все було в голові і в руках цієї молоденької пані...

Пройшло може два роки, установа наша перенеслася до району підземки „Гляйсдрайек", почали рясно падати бомби і в день і в ночі... Ми повідсилали малих дітей до Чехії. — Залишилася найменша доня 5—6 років. Дружина працювала близько мене. — Виїздили ми разом... За кілька днів мали відвезти і найменшу... Ходило про те, де її переховати цих 3—4 дні. І от хтось сказав, що недалеко від моєї праці живе „пані Мирося". Вона дуже мило погодилася і додала „рано привезіть, а при від'їзді забірайте"... Таким чином, моя донька Ірина, що вже є замужна,, має троє доньок, старшій пішов восьмий рочок, спокійно перебула у „Пані Миросі". Далеко не кожний, в такій неспокійний час, хотів би такого клопоту.

Нехай цей коротенький нарис буде китицею квітів на могилу покійної української жінки - патріотки.

Калинович

Вістка про смерть Миросі, була для мене дуже тяжким ударом, тим тяжчим, що несподіваним.

Я дуже любила Миросю і дуже високо її цінила. Завжди подивляла її рідкісну тактовність і зрівноваженість. Її надзвичайно об'єктивний підхід до людей і подій, правильну оцінку ситуацій, небуденну солідність і докладність у праці. Я зустріла в житті мало людей, що сполучували би, як Мирося, такі, здавалось би, суперечні властивості, як м'якість з силою, гнучкість з непохитністю, змисл реальности з ідеалізмом. Відійшла людина мила, добра, співчутлива, великих загальнолюдських і громадських прикмет.

Мілена Рудницька

...Перед моїми очима стоїть моя перша зустріч із покійною Мирославою, коли вона — така чарівна й молода — завітала на моє запрошення до клюбу „Нової Хати" у Львові й розказала нам про свої переживання в тюрмі. Не вірилось тоді, що така життєрадісна молода істота могла пережити це потрясення, але з її спокійних слів і рішучого тону видно було її внутрішню силу.

Я не знала багато підпільниць у житті, але вона була для мене найкращим втіленням її.

Лідія Бурачинська

Невблагана смерть так несподівано для нас всіх забрала св. п. Мирославу. Відійшла від нас у інший світ благородна, прекрасна, чутлива душа, ідеалом життя якої була допомога ближньому. — Ми добре пам'ятаємо Покійну ще з таборів у Німеччині, коли Вона, добре володіючи чужими мовами, працювала в УНРА. Відомо, якими стурбованими та тероризованими прибули наші люди з комуністичного „раю" та опинившись у Німеччині без знання мови, без засобів до життя, потребували поради, підтримки, а інколи і захисту. Ми попали в табір у м. Бад-Верісгоґен. Тут і з'явилась перед нами, — бездомними скитальцями — чутлива українська людина св. п. Мирослава, завжди до всіх увічлива, витримана, терпелива. Вона як могла усім допомагала кому добрим словом, кому втіхою, кому порадою. А як у ті часи усе це було для нас скитальців безмірно цінним!

Світла пам'ять про Спочилу назавжди залишиться у всіх тих, хто її знав, бо вона розуміла людину та всі її думки були скеровані на добрі діла.

Лідія і Павло Трембовецькі

Прочитали ми сумну вістку і просто заніміли. Не могли повірити, що нашої дуже, дуже доброї і милої заступниці, помічниці і дорадниці з часів лихоліття, „Пані Миросі" не стало в живих. Та на жаль сумна, пресумна вістка правдива.

Багато хотілося б сказати про суспільно - допомогову працю Покійної в Комітеті допомоги політичним в'язням у 1932 р. і пізніше у відділі суспільної опіки в УНРА, а згодом в IPO.

М. і Л. Хом'як

Покійну „Паню Миросю" — так називав її увесь наш табір — ми знали впродовж трьох років з найкращої сторони. Її вроджена й набута інтелігентність, статечність і лагідність з'єднали їй виїмкову пошану серед таборян та адміністраційного апарату IPO.

Роман Завадович

У вічність відійшла пані Мирося. Просто не хотілось вірити, що таке сталось і то в мирних часах, де лише жити й жити та діяти.

Пережили ми спільно, в Берліні, в часі бомблень дуже багато біди і нужди. Тоді був час несподівано відходити на другий світ. Вона мужно трималась і ще інших потішала, помагала всім, хоч сама в біді жила.

М. Селешко

Вістка про смерть св п. Мирослави, нас особисто дуже вдарила. Не говорю вже про спільні переживання на Рідних Землях, але ж скільки спільних спогадів лучило нас із перших днів війни у Берліні! Згадуючи їх, згадуємо постійно Покійну.

Володимир і Софія Янів

Клонимо голови в пошані перед маєстатом смерти покійної та незабутньої пані Миросі, яка так любила життя і людей, бо й весь її зміст і сенс життєвої мандрівки був позначений правдивою любов'ю до народу нашого!

Наталія і Василь Качмарі

ПАТРОН ПЛАСТУНІВ

„Лицарю білий, прийдь і вітай поміж нами!
О, не минай опроміненний, нашої хати!"

Безжурно дрімає Кападокія в просторому спокою азійської ночі . . . промінь блідавого місячного сяйва стурбовано прислухається до шепоту молитви русявого хлоп'яти . . .

— „Дай мені Господи сили, стати лицарем правим і безстрашним. Не ради слави, почести й багатства, але нехай щит мій захищає переслідуваних, а меч мій хай стане оборонцем покривджених і ніколи не сплине кров'ю невинних!"

І вислухав Господь моління юнака . . . і пішов він далекою дорогою, назустріч незнаним пригодам: Бій із змієм, перемога й визволення царівни; Боротьба із старим — з поганством за молоду, нову віру і муки і смерть за неї; невпинне змагання з неволею, ворогом і злом, що навколо нас і в нас самих; сила, мужність і витривалість; військова служба — посвята, карність й лад. За всі ті чесноти названо його св. Юрієм Переможцем, й став він улюбленим святим усіх народів світу.

Український нарід особливою вірою почитає того святого воїна: „В українського хлібороба — він владар молодої землі, плугатар, що землю на весні одмикає, трубач-вівчар, що в трембіту золоту трембіту — весну будить і йому у відповідь гори долини зеленіють, сади цвітуть і пташки співають . . .

Провідником й вістуном став він нашим воїнам, що пройшли крізь століття в безсмертній славі. Зусилля, діла й подвиги свої поставили вони прапорами на широких степах Чорномор'я, родючих ланах Поділля, в крутих балках Волині, та дрімучих лісах Карпат, як дороговкази майбутнім поколінням.

Образ Св. Юрія майорів на їхніх прапорах, а йдучи в бій за віру і честь свого народу співали:

„Нам поможе Святий Юр,
Слави добувати . . ."

Українське пластунство якраз його обрало собі за патрона. Він став для нас символом вічно молодих мрій. Тих, що за них боролося і що їх здобувало молоде християнство. Мрій, які творило і квітами на недосяжних замках саджало, щоб їх добувати — давнє лицарство, і мрій про правду, красу й добро сьогоднішніх юнаків цілого світу.

Беручи собі Св. Юрія за патрона ми зобов'язалися зберігати ті чесноти за які він боровся, пригадкою нам хай буде день Юрія, свято наших юних й палких мрій. Це їм розпалюємо вогні і квітчаємо ворота наші. І їх зустрічаємо у весняну ніч Юрія. Їх — мрії, що сильніші за нас, за всі перешкоди, що запалюють наші смолоскипи й озброюють молоді руки до боротьби із сьогоднішнім за прекрасне, невідоме завтра.

Дорогі подруги й друзі, перед нами майбутність нашого невідомого завтра. Саме нам, пластунам, прийдеться його творити прекрасним, бо прийдешнє належить нам, і за нього нам здавати звіт, а щож зробимо токі як:

„. . . . зрине кінь у височінь,
як є, в похідній зброї,
і дух твій вбраний в кармазин,
і запитає Юрій?
Щ́о мав Ти над життя
дорожче?
Що на землі досяг?„

Чиж зможемо тоді гордо піднести чоло, чоло українця, пластуна і сміло відповісти:
„Я воїн був, Побідоносче,
доніс свій золот — стяг."

Х. В-ка. „Г"

● У Норвегії парлямент висловив недовір'я соціялістичному урядові 76 голосами проти 74. Опозиція проти уряду Ельнара Гергардзена повела завзяту проти нього кампанію ще від листопада минулого року, коли експльозія в одній копальні вбила 21 робітника. Король Олаф V призначив на нового прем'єра лідера консерватистів, але той уряд так само не матиме змоги втриматися. „Язичком у ваги" в норвежському парляменті є два посли з крайньої лівиці.

Лист пластуна з дороги до Греції

Атени 27. липня

. . . Щасливо прилетіли ми до Парижу на летовище в Орлі. Звідсіль вже поїздом до Штрасбурга де пересіли на поїзд до Карльсруге а далі до Мюнхену. Раннім ранком в суботу ми заїхали до Мюнхену. Після короткого відпочинку в готелі ми зустрілися із провідником нашої цілої делегації пл. сен. А. Фіголем і він негайно забрав пластунів на табір. Цього дня вечером група наших пластунів з ЗДА зложила квіти на могилі бл. п. пл. сен. Степана Бандери, як також наші представники з пл. сен. о. Б. Смиком на чолі відвідали Преосвященного Кир Плятона Корниляка. Табір наш для підготовки на Джемборі пройшов скоро та успішно. наші друзі з Европи були для нас справді по пластовому сердечні і близькі.

В середу вирушили ми в дальшу дорогу. В навечер'я, мали ми ще гарну прощальну ватру і другого дня сіли на окремий поїзд призначений для скавтів з Німеччини. Їзда до Брендізі хоча довга і томляча, була дуже приємна а співи розносилися ввесь час по вагонах. Як до цього часу наша подорож відбувалася без ніяких перепон, але коли ми всідали на корабель грецькі урядники завдали нам трохи труднощів із пашпортами. Але щасливо все вияснилося і ми причалили до пристані в Патросі і звідтам автобусами переїхали до Атен. Погода як досі дописує нам чудово й ми всі дуже вдоволені з нашої подорожі та нетерпляче очікуємо на дальші враження.

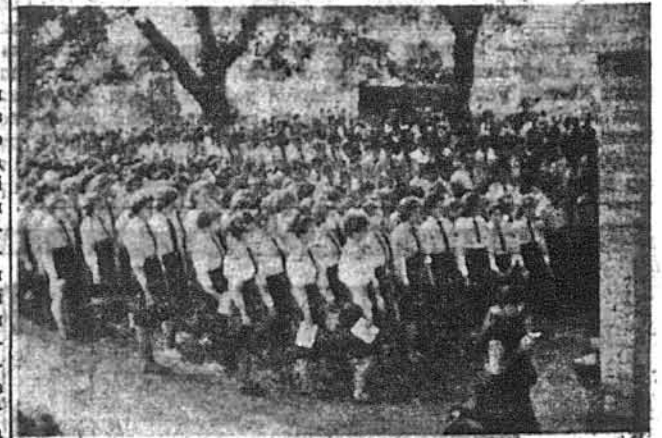
Прошу передати всім пластунам в Америці від нас найщиріші привітання. Як буду мати змогу напишу знову.

Скоб!

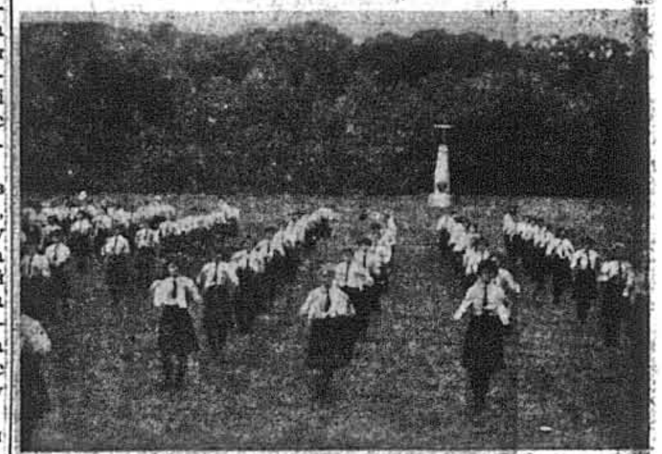
ст. пл. Зенко Цибик

● У Греції розпалилася полеміка довкола закону про обов'язкову військову службу, за яким усі греки, що живуть за кордоном, також підлягають тому обов'язкові. Тому, що внаслідок того закону поліція почала арештувати греків, які здобули вже чужі державні громадянства і приїздили як туристи у відвідини своїх родин і приятелів, почалась кампанія проти того закону, підтримувана головно всіми тими, що користають з туристичного руху. Уряд оголосив статистику, за якою кругло 2.500 000 греків живуть за кордоном, з того 327 000 в ЗДА. Ціле населення Греції нараховує 9 000 000 душ

З життя СУМА

Учасники Здвигу СУМА в Елленвіл, Н.Й. під час Служби Божої.

Учасниці Здвигу СУМА в Шікаґо виконують вільноручні вправи.

Юнаки і юначки запалюють „сумівські огні".

Зустріч ТУСМ-у на оселі СУМА

Дня 27—28 липня відбулася друга з ряду зустріч ТУСМ-у на оселі СУМА в Еленвіл, на котру прибуло коло 30 членів з осередків діяльности Ню Йорку, Філядельфії і Нюарку. Не тільки нагода стрінутися з знайомими та товаришами, але й надзвичайно цікава програма спонукала таке велике число учасників прибути на зустріч. Програма складалася з трьох частин: панелю в суботу та з доповідей д-ра П. Мірчука та мгр-а К. Савчука в неділю.

Після вступного слова голови о. Кульчицького відбувся панель на тему „Міжнародні події і українська визвольна політика"; в ньому брали участь Марійка Глуха (Ню Йорк), Зірка Колінко і Аскольд Скальський (Філядельфія), Квітка Семанишин (Нюарк) та мгр. А. Бедрій, що був модератором. Він провадив панелем вміло та цікаво і ясно з'ясовував порушені проблеми.

Панель мав представити, як ставляться члени ТУСМ-у до міжнародніх подій, особливо до тих, котрі на дальшу мету можуть мати вплив на ситуацію в Україні і на українську справу. Порушено в дискусії ряд питань, м. і. конфлікт поміж Москвою і Пекінгом, політику Ватикану до СССР, неприхильну американську політику щодо визволення України.

Цікаві були не тільки питання, поставлені модератором, але ще цікавіші були відповіді та погляди панелістів. Про конфлікт поміж СССР та червоним Китаєм була різна опінія: один член панелю гадав, що цей конфлікт може довести до війни поміж Москвою і Пекінгом, в котрій українська ситуація може поліпшитися, але решта панелістів погодилася, що цей конфлікт має мінімальне відношення до української справи, і є корисний тільки тому, що дискредитує комунізм як універсальну доктрину та творить в комуністичному таборі ще один бльок.

Політику Ватикану до православної церкви в СССР та вислання ватиканської делегації на ювілей митрополита Алексєя всі панелісти засудили як неправильний поступок, який неґує всі засади, на котрих стояв Ватикан за часів Папи Пія XII.

Панелісти вичислили кілька причин неприхильного, майже ворожого ставлення американської політики до української справи: мале знання про Україну, великий вплив кількох визначних осіб в уряді, котрі не хочуть бачити Україну незалежною, та ціле наставлення американської політики на коекзистенцію та замирення. Панелісти погодились в тому, що є три шляхи, які можуть провадити до знищення комуно - російської імперії: війна, революція та еволюція, а найпевніший з них, це революційний шлях голошений АБН-ом. Цікава була дискусія, в котрій М. Дольницький, один з редакторів „Америки" старався доповнити деякі відповіді панелістів.

Доповідь д-ра П. Мірчука „У 80-ліття д-ра Дмитра Донцова" виелухали учасники в неділю 28-го. Спершу доповідач подав життєпис Донцова, а опісля перейшов до обговорення творів та провідних ідей тої людини, котра мала такий великий вплив на формування кількох поколінь українських провідників. Доповідач не міг обговорити всіх ідей, котрі Донцов пропаґував від студентського з'їзду в 1913 р., але він представив слухачам ідеї, якими кожний теперішній українець живе: самостійність і незалежність української держави, приналежність України до Заходу, безкомпромісова українська боротьба проти Москви чи то царської чи большевицької, вирощування активної творчої еліти - меншости, яка повинна вести ураїнський нарід до його мети — самостійности, та значення волі, що відіграватиме велику ролю в боротьбі за державність.

Доповідь д-ра Мірчука була тим цінна і цікава, що була об'єктивна; доповідач не тільки висвітлив позитивний вклад Донцова в ідеологію українського націоналізму, але й представив деякі його неґативні сторінки; м. і. його часта нетолерантність до ідей, з якими він не погоджувався, його тотальне відкинення всяких дискусій над ідеями котрі він голосить.

В дискусії після доповіді заторкнено цікаві питання, які варто було б тут навести разом із відповідями доповідача. 1. Яке було ставлення Донцова до інших ідеологів українського націоналізму, до Липи, Липинського, Сціборського, Єндика та ін. (питання І. Заяця). 2. Чи існує українська провідна верства, вирощена на ідеях Донцова, яка застосовувала в своїй праці ідеї Донцова. 3. Який вплив мав Донцов на розкол в ОУН в 1941 р.? 4. Чи ідеї Донцова є справді життєздатні? 5. Чи Донцов, як твердять його противники, справді проповідує в своїх писаннях громадянську війну? (питання кол. К. Савчука).

На перше питання доповідач дав таку відповідь: Донцов співпрацював з Липою і з Єндиком, який в 1935 р. видав коротку книжку про Донцова, але не міг Донцов погодитися з ідеями, що їх пропаґував Липинський в своїх „Листах до братів хліборобів" та Сціборський в „Націократії", і тому не співпрацював з ними.

Щодо провідної верстви, доповідач твердив, що справді витворилася на Україні така творча меншість, котра переводила в життя ідеї Донцова; це були ті люди, котрі були вояками і провідниками в УПА та провадили безкомпромісову війну проти московського і німецького окупантів. Щодо впливу Донцова на розкол в 1941 р., то д-р Мірчук ствердив, що Донцов не мав жадного впливу, бо він навіть ніколи не був членом ОУН.

Ідеї Донцова є вповні життєздатні, на думку доповідача, особливо, коли їх застосовують в життя люди, що є вповні обізнані з тими ідеями та з даною ситуацією. Д-р Мірчук категорично заперечив, що Донцов колинебудь голосив ідею громадянської війни, хоч вимагав безкомпромісового поборювання тих, котрі голосять ідеї шкідливі для української справи.

Доповідь мгр. К. Савчука „Короткий огляд ідеологічно-політичних заложень ТУСМ'у та їх практичне застосування в товаристві", була пов'язана з доповіддю д-ра Мірчука, бо в ній доповідач обговорював ті ідеологічні заложення ТУСМ-у, котрі до великої міри є базовані на ідеях Донцова. Ідеологічно - політичні заложення ТУСМ-у були опрацьовані д-ром В. Маркусем 13 років тому та були передискутовані і прийняті в 1949 р. на основуючому з'їзді ТУСМ-у в Ляйпгаймі та поміщені в першому бюлетені товариства. Час доповіді був обмежений, то доповідач підійшов до цієї теми в селективний спосіб обговорюючи тільки кілька з тих ідей, на яких базується праця товариства.

Такі точки були порушені в доповіді мгр. К. Савчука: ідея нації, як найвищої спільноти в суспільному житті, та ідея самостійної держави, як головного імперативу і як цілі, до котрої ми повинні змагати шляхом визвольної революції та боротьби на всіх фронтах, не тільки на мілітарнім, але й на політичнім, ідеологічнім та культурнім, визнання моральности проповідуваної войовничим християнізмом, котрий голосить боротьбу за правду і справедливість, а не покірне прийняття всіх нещасть та невдач, плекання в колах ТУСМ-у провідної верстви, члени котрої мають прикмети лицарськости, визнання вартости індивіда, котрий, — хоч не посідає абсолютної свободи, яка провадила б до анархії, не є тільки сліпим інструментом в державі, — та вміння поєднати прикмети волі, розуму у всій нашій праці.

При кінці доповіді мгр. К. Савчук замітив, що навіть якби ТУСМ не мав тих ідеологічно - політичних заложень, що були прийняті в 1949 р., наше товариство все ж таки визнавало б ті вище накреслені ідеї, які визнає кожний, котрий уважає націю за найвищу спільноту в суспільному житті, і українську самостійну державу — як головний імператив.

Після доповіді д-р Мірчук та І. Заяць, член ініціятивної групи творення ТУСМ-у, представили слухачам цікаву генезу повстання нашого товариства.

Марта Савчак

Читайте щоденник „Свободу"!

ВИДАЧА ВЕНЕСУЕЛЬСЬКОГО ДИКТАТОРА

(Закінчення із сторони 2-ої)

жний злодій міг запевнити собі безкарність, додаючи до своїх кримінальних злочинів один політичний. Справді, політичний злочин, яким було потоптання конституції, запевняв дотепер повну безкарність диктаторам, які, приймаючи засаду Людвика XIV „держава — це я", трактували державний скарб, як свій власний. Перспективи кари — єдиного гальма для людини, для якої не вистачає власної совісти — не існувало, зловживання державним майном не було зв'язане з ризиком. Скинений диктатор завжди має час утекти; навіть коли революціонери захоплять летовища, залишається гелікоптер, а гелікоптери причалюють на терасі президентського уряду, в центрі Буенос Айресу. (Перон не міг втекти у вересні 1955-го року лише тому, що під час революції кілька днів шаліла винятково сильна буря). А раз „нещасний ізгой" на чужій землі, він може спокійно доживати віку з „дрібних ощадностей", зложених про чорну годину на Волл Стріті чи у швайцарських банках.

Тепер уже такої певности немає, доля Переса Хіменеса насуне декому неприємні рефлексії. Врешті-решт завис Дамоклів меч екстрадиції, який, треба сподіватися, вгамує апетити диктаторів.

Хто знає, чи перша екстрадиція диктатора - злодія не спричинить перелому в дотеперішній надто ліберальній міжнародній практиці — чи договори про видачу не будуть доповнені новою клявзулею, назвімо її „клявзулею Гвайтгерста" Недавній прецеденс тим більше надійний, що він трапився саме в ЗДА — державі, відомій з процесово - правних гарантій для підсудного, які ставлять неперехожі труднощі у переслідуванні злочинця, що „працює в рукавичках". У країні, де, як кажуть, навіть Аль Капоне гуляв безкарно, поки нарешті - кінцем не засуджено його за... намагання висмикнутися від сплати прибуткового податку. У країні, яка має моральний авторитет, щоб назвати на ім'я справу надуживання політичного азилю для упривілейованих кримінальних злочинців.

Совєти продовжують пропаґандивну війну проти Комуністичного Китаю

Москва. — Совєтський Союз продовжує свою пропаґандивну війну проти Комуністичного Китаю, одинаково у площині спору між двома державами, як і між двома партіями з погляду чистоти комуністичних доктрин. Щоденно совєтські газети і совєтське радіо виступають з гострими закидами проти китайських комуністів, закидаючи їм тепер головно змагання до атомової війни, авантурництво і сіяння роздору між комуністичними партіями. „Ізвєстія" надрукували заяву італійського комуністичного ватажка Пальміро Толіятті, що совєтської атомової зброї цілком досить, щоб вона була „охоронним щитом" для всіх комуністичних країн, а „Правда" передала заяви різнонаціональних комуністичних партій — головно з Азії, Африки і Південної Америки — які солідаризуються з становищем СССР у відношенні до атомового договору про частинне припинення ядрових експериментів. Совєтський пропагандивний апарат дбайливо реєструє і розтрублює приступлення кожної дальшої держави до того атомового пакту, як нібн доказ осамітнення комуністичного Китаю.

З ЖИТТЯ КЛІВЛЕНДСЬКОЇ ГРОМАДИ

Музичний фестиваль української парафіяльної школи св. Иосафата

Батьки і громадянство Клівленду й Парми мали змогу бачити осяги шкільної дітвори в ділянці музики на Музичному Фестивалі, який відбувся 28 травня ц. р. За короткий час праці проф. Ярослава Барнича в нашій школі зроблено помітний поступ. Шкільна оркестра й діточий хор у спільних та окремих виступах були наявним доказом того, чого може доконати вправна рука достідченого педагога. У програму концерту, крім вимаганого шкільною владою матеріялу, впроваджено теж твори українських композиторів. Переповнена авдиторія школи нагороджувала виконавців довгими й гучними оплесками, а вміло зложена й відповідно подана програма вечора, переплітана солями, дуетами й квартетами, не томила слухачів, як це іноді буває.

Серед старших учнів фортепіяну слід відмітити гру Мирослави Баслядиської (твір М. Лисенка), а в молодшій групі звернула на себе увагу слухачів Маруся Мельник, яка виказала музикальність та акомпаніяторський талант. Її акомпаніяменти, навіть у більш складних речах, звучали впевнено, ритмічно й гармонійно. Бездоганно теж випав дует сестер Хомів. Концерт закінчився бравурним виконанням „Козака" Я. Барнича — хором й оркестрою. У заключному слові о. Андрій Улицький дякував проф. Барничеві за його труд над шкільною молоддю а батьки, ще довго після концерту, задержувались, щоб зложити йому подяку за дбайливу працю над їхніми дітьми.

Річний попис учнів музичної студії СУМА під керівництвом п. Ірини Заячківської - Гаврилюк відбувся в неділю, 22 червня у великій залі Дому СУМА. Виступали учні кляс п. Ірини Заячківської-Гаврилюк, п. Слави Барничевої та проф. Яр. Барнича. Треба з приємністю відмітити постійний ріст Студії та поступи учнів за останній рік. Часті виступи учнів мають своє окреме значення, і цього року їх не бракувало. Піврічний попис у лютому, концерт визначних учнів в пошану Лисенкові та річний попис приневолили юних виконавців до інтенсивної праці. Музична Студія відбула теж піврічний та річний іспити окремою іспитовою комісією, яку очолював професор Ярослав Барнич.

Злет Юнацтва СУМА стейту Огайо відбувся 29-го та 30-го червня на площі табору ЮСУМА „Лісова Пісня" у Бронсвік, Огайо, та притягнув у цю чудову лісисту околицю велике число молоді й старшого громадянства. Різноманітна програма Злету включала спортові змагання, теренові гри та ватру. Неділю, 31-го липня розпочато о год. 10-тій ранку Польовою Службою Божою, яку відправив о. проф. С. Шиманський. Офіційну частину Злету розпочато після обідової перерви. Святочне слово до юнацтва виголосив командант Злету, Ігор Кунаш. Злет вітало понад двадцять п'ять представників місцевих громадських організацій та установ. У мистецькій частині виступало юнацтво Осередків Огайо.

Табір ЮСУМА „Лісова Пісня", який прийняв назву Лесі Українки у 50- річчя її смерти, складався із підтаборів юначок та юнаків, під командою Юрія Кульчицького, бунчужного Ігора Кунаша та виховників Оленки Мельник, Роми Вірсти й Зені Тарчанин. Голова таборової комісії — Теодосій Тарчанин та члени команди, Т. Цішкевич, Г. Головка, М. Поглід, М. Лаврів і члени Батьківських Комітетів при Осередках вложили багато труду, щоб влаштувати цей одномісячний відпочинково - вишкільний табір. Треба признати, що їхні зусилля увінчались успіхами, бо це був один із кращих таборів стейту Огайо, через який перейшло 200 членів Юнацтва. Гутірки й програму занять для молоді, крім команди, опрацьовували теж: проф. Байко з Дітройту, о. С. Шиманський та проф. Лінчевський. Фахову допомогу уділяли таборовикам: д-р М. Орловський, д-р. О. Клос і д-р З. Винницький. Табір відвідав теж член Головної Управи СУМА, мґр. Е. Гановський, який, враз із командою табору, перевів іспити юнацтва. Кількаразові відвідини в таборі посадника Бронсвіку і міського шерифа мали окреме значення. Оба вони, пізнавши ближче працю СУМА, зайняття й дисципліну в таборі, виявили особливе заінтересування нашою групою та висловили свої признання команді табору. Опісля появились у місцевій газеті довші нотатки про табір української молоді у Бронсвіку та вміщено світлини таборовиків. Напередодні Злету Юнацтва посадник Бронсвіку проголосив неділю, 31-го липня Днем Української Молоді.

У 50-річчя смерти Лесі Українки, старанням Відділів СУА, відбулось відмічення цієї дати відправами Поминальних Богослужень в українських церквах Клівленду у неділю 4-го серпня та окремою програмою, що відбулась того ж дня біля пам'ятника Лесі Українки в Українському Культурному Городі. Від молоді „ПЛАСТУ" взяв участь відділ пластунів із прапорами, від СУМА старші сумівки склали у стіп пам'ятника китиці рож.

Підготовка до Здвигу СУМА - Захід, який відбуватиметься в Клівленді від 31-го серпня до 2-го тересня, інтенсивно провадиться уже декілька тижнів. Оформлено Команду Здвигу під проводом Богдана Фітея та пророблено ряд заходів і старань, щоб належно підготовити просторy площу в Бронсвіку, де ще недавно відбувався табір ЮСУМА „Лісова Пісня", до участи кількох тисяч учасників Здвигу, які прибудуть із Шикаґо, Дітройту, Міннеаполісу, Милвокі, Флинту, Денверу, Омаги, Питсбурга, Акрону, Кентону, Янгставну, Льорейну, Парми й Клівленду. Ооcтанній раз Здвиг СУМА - Захід відбувався в Клівленді 1958-го року.

Хор ім. Тараса Шевченка під батутою проф. Ярослава Барнича веде пожвавлену підготовку до ряду виступів у новому сезоні. Уже відбуваються проби, на яких підготовляється виступ на святкуваннях з нагоди 90-річного ювілею НТШ, що відбудеться 28-го жовтня. Жваво лунають теж партії із „Запорожця" та „Вечерниць" Ніщинського, з якими хор виїздить до Філядельфії й Ню Йорку 9-го та 10-го листопада. Розучаються теж хорові партії до опери „Катерина", яку хор підготовляє на Ювілейний Шевченківський Рік. Опера „Катерина", із участю кращих солістів та акторів, при співучасті Парма Фільгармонічної Оркестри започаткує Шевченківський місяць в ювілейному році та відбудеться в неділю, 1-го березня 1964 року. в Авдиторії Парма Сеньйор гай скул.

Т - ий

Південна Африка, мабуть, виступить з Об'єднаних Націй

Об'єднані Нації. — Уряд Південно-Африканського Союзу відкликав на нараду до Йоганнісбургу своїх амбасадорів в ЗДА, Британії, Канаді й Об'єднаних Націях. Амбасадор Південної Африки в ОН Матіс Бота відлетів вже з Ню Йорку. Міністер закордонних справ Південно-Африканського Союзу Ерік Г. Люв відмовився з початком цього місяця взяти участь в нарадах Ради Безпеки ОН, що розглядала скаргу 32-х африканських країн проти расової політики в Південній Африці. Рада Безпеки прийняла 7-го серпня ц. р. резолюцію з гострим засудженням тієї політики та закликом до всіх членських держав — не постачати Південній Африці зброї ані будь-якого військового виряду. На 11 членів Ради Безпеки 9 голосували „за", включно з З'єдиненими Державами, а Британія і Франція стрималися. Генеральний секретар ОН У Тант має до 30 жовтня ц. р. скласти звіт Генеральній Асамблеї про ситуацію в Південній Африці і тоді ця справа знову стане предметом дебат. Здогадуються, що Південно-Африканський Союз, що його расову політику уряду Гендріка Верверда, Об'єднані Нації кількакратно засудили були, або бойкотуватиме Генеральну Асамблею, або цілком виступить з Об'єднаних Націй. Африканські країни, маючи підтримку від країн з Азії, комуністичного бльоку й Південної Америки, стараються за виключення Південної Африки з ОН.

Хрущов і Тіто ствердили „повну згоду і порозуміння"

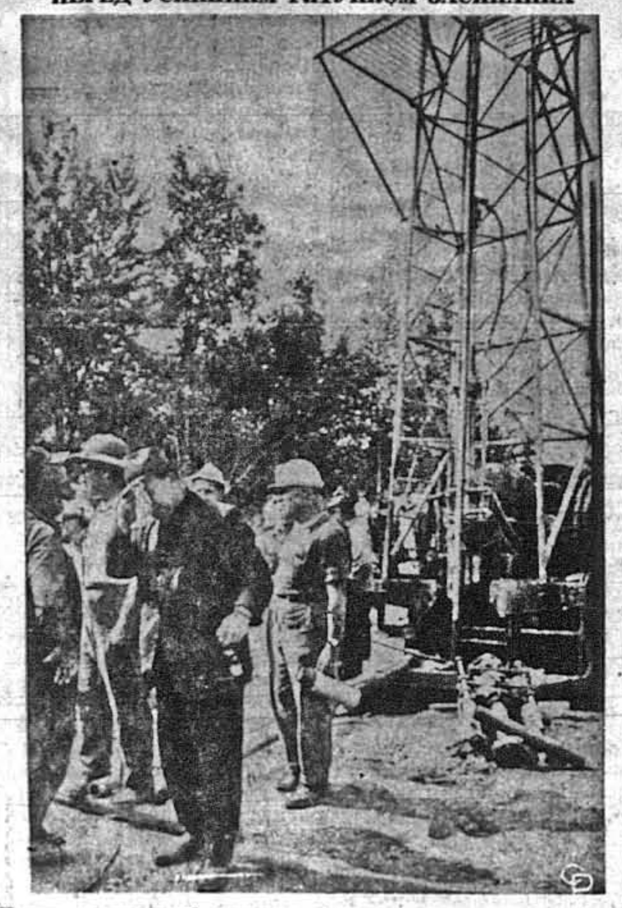
Београд. — Нікіта Хрущов і юґославський президент Тіто перевели в літній резиденції Тіта в Бріоні два дні на офіційних нарадах, після яких проголошено комунікат, в якому стверджено їх „повне взаємне зрозуміння і згоду щодо головних справ міжнародного життя". З конкретних справ, щодо яких обидва комуністичні головачі погодилися, наведено допомогу потребуючим країнам, сприяння поправі совєтсько - юґославських відносин, „повну ліквідацію колоніялізму" як теж „скріплення єдности соціялістичних і інших проґресивних сил в боротьбі за мир, соціялізм і демократію". Під час тих нарад Хрущов випитував докладніше про юґославські „робітничі ради", що їх він раніше таврував був, як яскравий ухил від марксо - ленінських навчань та які тепер йому сподобались. Хрущова повезли ще до колишнього австрійського воєнного порту Полі — тепер Пуля — і показали недалеко того міста археологічні залишки панування римського імператора Веспазіяна. Моторкада Хрущова складалася з 27 автомобілів.

Всячина

АНТИСЕМІТСЬКА ЛІТЕРАТУРА

В Празі в книгарнях продається для чужинців книжки старих видань в московській мові. Серед них є видання „Общества імени князя Горчакова", яке існувало в Парижі в початках 20-ох років. Серед цих книжок є такі. як „еврейско - масонские организации", „еврейские враги России", „Масоны и их деятельность". Цікаве, що ці книжки висилають за кордон без перешкод.

ПЕРЕД УСПІШНИМ РЯТУНКОМ ЗАСИПАНИХ

Члени рятувальної команди під час перерви в праці над проверчуванням вузької шахти, щоб витягнути засипаних у вугільній копальні шахтарів.

Ґолвотер заявиться в справі кандидатури аж в січні 1964 р.

Вашингтон. — Сенатор з Арізони Беррі Ґолдвотер в інтерв'ю з представником „Нюз енд Ворлд Ріпорт" сказав, що він вирішить справу своєї кандидатури аж в січні 1964 року. „Я не хочу тепер сказати „так" або „ні", бо я гадаю, що це ще завчасно". Коли він вирішить кандидувати на президента, то не буде кандидувати на пост сенатора. На думку сенатора з Арізони кожний кандидат на президента повинен взяти участь у правиборах, щоб республіканські виборці знали, чи той кандидат є популярний, і чи зможе перемогти у виборах. Перші правибори відбуваються в березні в стейті Ню Гемпшир. Але в січні треба зголосити кандидатуру. Ґолдвотер гадає, що йому легко буде здобути номінацію, бо він подорожував по різних стейтах ЗДА в характері голови Сенатської Виборчої Комісії.

● **Віце-президент Линдон Б.** Джансон відзначав 27-го серпня 55-річчя з дня свого народження. В навечер'я він промовляв у Гюстоні. Тексас, на зборах Американської Федерації Праці — Конґресу Індустрійних Організацій, де відзначено його народини великим народиновим тортом.

ТАРЗАН, ч. 5097. Славний носорог!

Швидко визнали Тарзана за найкращого фахівця від чагарників, і він вів своїх компаньйонів через рівнину.

Після довгих розшуків група ловців з'явилася на скелистому горбку і нагло завмерла.

Бо перед нею з настороженими вухами, нервово махаючи хвостом, стояв величавий носорог!